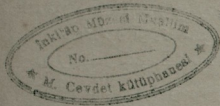

۱۶ اگست ۱۹۱۷

سای : ۶

برنجی سنہ

کتابخانه
مجموعہ
عقلمند

علم ، صفت و اخلاق دارُ لفظی مجموعہ

آهن کيشترکني ، صابىصدق صوله ؟
کردان قوتوب کوجز ، قوش اوچاز بوله ؟
« بيگيت آقينييلر اوغورلر اوله !... »
نمرله قارىشىدى اسن يالاره !

کوک يوزنده هلال : آلتون ياييز ؟
اوتار حسابى قرقدى ساييز .
بودن بوسمه لری قيليچ ياييز ..
کوکيل بر عققادر دوشمز آلاره !

ای بوقارلی صيرتدن آتلايان يولي :
اجل کويرسنگ بولونماز اوجي ؟
باق ، وارسه آقیندن خبر سوريني ،
بزدن سلام کوتور اوزاق ابلاره !

م . ف

بهار صباحنده :

هنوز کون دوغماشن ، هوا سیریندی ؟
انقده تیره بن سبسلر تول کي .
سنگده فولرک شيمدی کړیندی ،
اويانداک ساقنده آيان کل کي .

صراک کيزليدي آغاچلرنده
داغیلان طلعتدن قاله بر اثر ..
سنگده تيرردی کور ساچلرکده
کچه بدن يادکار اولان کولکلر .

هیچ سکوت ایتین شو ابرمانلرک ،
اويانیدی اويان قوشلر-سيله .
سنگده قاپلی کل دودالارک
آيیلیدی عاشقک بر بوسه سيله .

صباحدی . بوسپوتون دکدی کوندوز ،
غیب اولان بیلیرلر تک توك پاناردی .
سنگده سودیکم ، چهره کده هنوز
کوردیکلر رؤیاک ایزلری واردی !

۱ . سینی

بو یاورونی بوله باقار ،
دولاشدیرر پیکار ، پیکار !..
قیز بر چالی اچمندى بدی ...
« چالی ، شونی آل ، کل ! » دیدی !
چالی بردن اولدی بر آت ،
قازنال کي اچدی قانات :
کوک آتالادی ، آت بوسکه لدی ؟
قیز باقارچله کوکه کلدی !

**

ایلاک کچه آي ، کوموش بر یای !
بو بودکجه قیز ، بو بور آي !
بعضاً کیرر قیز ، اوتاهه ؟
خالی دوقور ، چیتماز باغه !
اوزله بهرک آي اوکوزی :
بر هاله دونر بوزی !
بعضاً تیزک کيفی جوشار ،
الده باقراج کوله قوشار !
بورغون آیه سوکتیرور :
آيک بوزی اولور پدر !

**

کوکده داو بر بیاض آي ،
ایستر : طوتوب پوتسون آي ،
کوزی وادور اوکوز قیزده ...
قط ، کیری قالیر خیزده ؟
هر ساواشده ، یکری بش کون ،
بر دوزی بهر آیدر اوستندن ...
یا لکر اوج کون یکر آي ،
کورمض سیکر کوکده « آي » ...

ضیا کورک آب

آقینچی تورکیلی

آقام اذاتیده آتله پندک ،
سوردک دولو دیزکین ، اوزاق ابلاره .
آي قارا کلنده اوایه ایندک
بکزدک ، فرق آتلی ، آقان سیلاره ..

عصرلجه آزادیلر ،
طاملری چیقادی یار ،
نه سراقی طوندی قازغه ،
نه قوردالده ایندی دالغه ،
آلیر طغر چالامادی :
چورخان قیزی آلامادی !

**

ییلر کچدی ؟ کون خاندن
دوغدی بر بک ، آدی کون خان ...
قانی صیباق ، جانی ایلیق ؟
بر یوزنه ساجدی ایلیق !

— ۳ —

چولبو خانم : زهره قیزی ،
سویوردی بر ییلدیزی !
بو کوزله کنج : اولکر اوغلی
آزاردی قیز اوکا بولی !
برکون ، بردن ، زهره ، تولکر :
بر حناده بیرلکدیلر .

چولبو آندی کوز ییلدیزه ،
ییلدیز برآه چکدی قیزه ؟
اویانه رق هوسلری ،
صیقلاشدی کور نفسلری ...
بو نفسلر اولدی دالغه ،
چیقدی حان بر قاصیرغه !..
بوتندیزک زهره ، اولکر
برلندیکه تورکلر اوکر ! ...

— ۴ —

بر قیش کونی ، یالین آفاق
اوکوز بر قیز ، یاری چیلایق ،
قارون شیشش آیانلری ،
دوکش نازین قولاقلری ،
الده بر دمبر باقراج ،
کوزی یاشلی ، قارنده آج ،
سو آلغه کیدیبورکن
بر قاصیرغه قوبدی بردن :
آي ، کوشکیدن باندی اوکا ،
دیدی : مطلق اوکا ،

تَرْبِيَّةٔ مَسْئَلَهٔ سَنِي

حربک چوجوقلر اوزرنده کی تاثیرلری

بوعصره ، بک محق اوله رق ، « چوجوق عصری » دنیلیرور .
بوندن ملهم اوله رق نفیس اثرینه « Le Siècle de l'enfant »
اسمئی ورن (نالین کئی) هیچ یا کیلما مشدر : کچیرمکده
اولدینمز حرب دوره سی بوکا دیلدر . بوتون نظرلری ،
دقتلری ، دوشونجه لری کندی اوزرینه چکن وهرشینی

۱۹۱۴ آگستوسندن بری ده کیشمندر. هرکس بربرنج، غنم، لرك
آلانله قارشى قوللاديني لسان ايله تحقير ايديبور، سونكو ضربه سيله
تهديد ايديبور ۱ دسرلاراشنده چوجوقلر برطاق سؤالارله، حكايله
هرشيشى حرب عومى به ادراج ايديبورلر .

سريت رسم موضوعلى هپ حريدن استعانه ايديبور: حرب
عومى، هوا حربى، تحت الجبلر، سبرلر، اوبوس اعماللى الخ .
قولكيبورلر حرب عائد شيلرى بمحوى، چوجوقلر حريدن
كلن مکتوبلى، نشانلى، سبرلرده اعمال ايدبلن ايشايى طولوبورلر.
چوجوقلر كيشنده بيله حرب تقليدلى كورويور »

آلمان برمؤلف، (دورينغ)، يازدينى برمقالده مشاهداتى
تصوير ايديبور :

دورينغ، باهالت، ۸ - ۱۲ ياشنده ۱۱۰ فيز چوجوغنه
« دوشونجهلر، آرزولر، املا، ديه برموضوع ورمش، و حرب
حاضرى تلقين ايدمك هرشيشى برطرف ايتكك سوك درجه غيرت
اغش ۴ اوبى مستنان اولق اوزره بوتون يازيلرده هپ حريدن بحث
اغشيلر . بويجهلرده كورولن دوشونجهلر صيراسيله شوللردن :
پوزده ۹۷ حريدن بحث ۴ پوزده ۸۴ صلح آرزوسى ۴ جهده بوتان
اوبى، اقربا، احبابلر حئنده اغشيله اظهارى پوزده ۸۴ سورت
عموميهده بوتون عمارلره بحث اظهارى پوزده ۴۲ ايزراق فئاتندهك
ترغفك ذكرى پوزده ۳۵ ۴ مظفرت آرزو و اميدلى پوزده ۲۵
شخصى آرزولر پوزده ۱۹ ۴ باباسنك حرب كيشه منى آرزو پوزده
۱۶ ۴ آقاي عائد دوشونجهلر پوزده ۱۵ ۴ اردونك مظفرتندن سرور
پوزده ۸ ۴ بدنيك پوزده ۷ ۴ دشمنه قارشى كين و غرض پوزده ۶ .
سريت رسملرده، ۸-۹ ياشنده ارثكك چوجوقلر يالدينى
رسملردن ۲۸ دانهسى هپ حرب عائد موضوعلردى .

(شولره) ناهندهكى علم تربيه متخصصى، چوجوقلرده، بالخاصه
اك ذكيزلرده، تداعي افكوكلر حريدن يك متأثر اولدينى سويليور .
عنى مؤلف، چوجوقلر حرب رسملرنى سبر ايدركن فوق العاده
هيجانلره دوچار اولدقلرنى، تحيرلر روحيات ايله مشاهده ايتمدر .

چوجوقلره بو قدر درين تأثيرلر اجرا ايدن تصورلر وحسلر
عجبا بالخاصه هانكيزلى در ۴ انكلكلرده باييلان بر آنكت
بوخصوصده بر درجهيه قدر بمض فكرلر وبره بيليور :

(كيممينس) Kimmins ناهنده بر حربى لوندلرده اوچ بيك
طلبه، بر جازيك ساعت طرفنده حرب دائر برشى يازملىرى سويلميش.
الده ايتديكى موضوعلر غايت غريب نتيجلر ويريور . بو اوچ بيك
طلبه ارثكك وقيز ۸-۱۳ ياشنده طلبه دن عبارتدى . يازيلرده مشاهده
ايدبلن حاللر: حرب دائر علاقه لره ياشه كوره ده كيشيور، قيزلره ارثكلك
علاقه داراقلرى طابان طابانه شددر . اون ياشندهك قيزلرده غايت قوتلى
حرب بيلر فداكارلى كورويور . اون بر ياشنده كيلرده بو حال كورويور ۴
اون ايكي ياشنده بو حس، انكيزلر لنگه عائد بر حس غرورله برابر
تكرار كورويور . ۱۳ ياشندهكى قيزلرده، ارثكلكلره فائق بر ايرمكلك
كورويور .

حربك بوتائيرلىرى، اوپونلرده داهسا فضله كوزو كور .
مع هذا بوتائير اوپونلر ك ماهيتى ده كيشد برميور . نصل تدريسند
اساس اعتباريله عنى قاعدهلر جازى اولوب املا، قراننده
داها فضله وطندن ۴ حساب مسئلهلرند، پورتقال، الما برنه

موضوع بحث ايديبور و حرب زماننه عائد شايدن دقت واقعهلر،
وشيقولر طولوبور . يالكنز بوتارك كوسترديكى منبلر، حرب
زماننده بيله آلمانىا، فرانسه، انكلكلرده چوجوقلره دائر
نه قدر اثرلر نشر ايدليكلى كوستريور . بزده بوراده، بوسمله به
دائر بر قاج سطر يازمق ايستدك . بونلكه، حرب و صلح
مسئلهلرند تربيه نك ندرجهيه قدر تأثيرى اولاييله چككى،
و چوجوقلرده مشاهده ايدبلن حاللر، رسوق طبيعى اولقندن
زياده، حادثلر ك برتيجيسى اولدينى و داهسا زياده حرب و صلحك
تربيه اجراى تأثير ايديله چككى كوسترمك ايسترز .

چوجوق روحياتى تدقيق ايجون اك دوعرى واك ايبين
واسطه، چوجوقلرى بلاواسطه مشاهده در . چوجوق ذهنيك
اك انى تحيلىسى، چوجوقلر ك هر درلو حاللردن و حر ككلردن
ماعدا، بايدقلى ايشلر، رسملر و بالخاصه اوپونلردر .
هر چوجوك استعدادى، قابليتى، بو اوچ نوع فعاليتلرند
تظاهر ايدر . چوجوقلرى طائيانلر، اوده، سواقده، مكتب
باغچيلرند سبر ايتديكلرى درلو درلو اوپونلر ك چوجوق
روحنى بوتون انجه لكلىر نه قدر نه بوپوك طلاقته افاده ايتديكى
بيليلر .

چوجوقلر ك بر چوق حاللريله حرب آراسنده برطاق
مشاهلر كورويور . اول، حربك كوچوك نمونهسى اولان
غوغالر وار . بو غوغالر ك برقىسى، فردى در ۴ يالكنز ايكي
چوجوق آراسنده وقوعه كليور . بوتون غوغالر ك سببى
فيزيولوژيك، انكاسى حادثلردر: حدت و سائر كى... ايكنجى
قسم غوغالر، مشتر كدر . آرزوق قالمالاق چوجوق طابورلى
آراسنده وقوع بولور . بونلر ك سببى آدارسق، تدريساتك،
مثالك تلقينى كورور ۴ برطاق حكايلر، قرانلر، تاريخك
اوكره تديكى يكي واسكى محاربلر، چوجوق خيله سنه قوتله تأثير
ايدر . بوكونى حرب بوكا اك كوزل بر مثالدر . محارب،
غير محارب بوتون ملككلر تدريسند حرب بوپوك بر موقع
طوتيور . چوجوقلر داهسا حريدن خبردار طوتوليور ۴ هركون
جريان ايدن وقعهلر وطن تربيه سنى ققويه، چوجوقلره
هيجان ورمكه وسيله عد ايديبور . تدريساتك بوتون شهبلى
حرب درسندن مستفيد اوليور . بونلر ك طبيعى برتيجيسى
اوله رق، اوهيجانلى محيط، و نظيرورلكك هر ساحه دهكى
غلبانى، چوجوقلر ك ذئنده انطباعاتى كوستريور .

مادموازل (اوار) فرانسنز مكشبلردن بعضيسندكى
مشاهدهلرند ديوروكه :

« چوجوقلر ك لفتجه سنده، صريح، حنى فنى و اكترى معلم
و معلملر ك بيله بيله ديكى تعميرلر كورويور ۴ چوجوقلر حرب آلترنيه
بوپوك علاقه دارلر بر كوستريورلر . چاينيلر ك آلترنمكى قابلاقتدبلر

جنایت مقداری حریدن بری - برچوق کنبجرك عسكركه
كيتمنه رغماً - آزاله مشدر . يالكز، ۱۲ - ۱۴ و ۱۶ -

ياشنه قدر كنبجركده جنایت ، حربك بدایتندن بری ، عظيم
مقدارده چوغالشدر . بونك سبيده ، برچوق چوجوقرك
سوقاغه دوكلوب ، سفالت تريه سی آلمارینه عطف اولونيور .
ديكر حرب ایدن ملككتلرله بی طرف ملككتلرده جنایات
احسانیان نشر ایدلدهن ، بوخصوصه مقنع برحكم ویرله من .
هر حالده كورولوركه حرب چوجوقرك روحنده بويوك بر پر
طومتشدر . اونلرده حربه عائد قوتلی تصورلر وحسلر تشكيل
ايتش ، حرب وسیله سیله یكی یكی خیالار ، ككلر آملشروتمل
ايتشلرده . بونلر ، چوجوقرك ابداع ايتدكلی فعاليتلرده (دسم)
تصورلر ، اویونلر (داغما تكرر ایدیور .

بوتون بوفعاليتلرك ، چوجوقلری مستقبل ، جدی حیاته
حاضر لایان استحصالی فعاليتلر اولدینی قبول ایدیایرسه ،
بورسم و اویونلرك ایتی برحرب ادعائی اولدقلریده قبول ایتك
لازم كلیر . بو فعاليتلر آراسنده ، چوجوقرك دقتی حریدن
چویره جك ، مستقبل صلح آدملیر ییتشدره جك قوتده مارسلر
كوروليور . تريه ایله جهانده ایدی برصلح اساسی حاضر لامق ،
طائلی فقط محال بر تشیشدر .

حرب ایدن ، بی طرف قالان بوتون ملككتلرده ، تدریسات
حریدن ممكن اولان اعظمی استفاده بی كورولور . بوتون مكبتلرده
حرب « مرکزی فكر » ی تشكيل ایدیور . تدریسات اونك
اطرافنده دونیور . وطنپرورلك تريه سی ایچون ، چوجوقلره
ملی ، یوكسك تلقینلره بولونق ایچون بوندن بويوك وعظمتلی
بر فرصت اولاماز .

چوجوقلره ، اللرنده یایراق ، مطرد ، یكنسقی ، كین
وغرض حاقیران شرقلره سوقاغه آدم آندیرمق ، حتی قبی
چوجوقلریده بوندن نصیبه دار ایتك ، صغفارده « بر » ایکی ،
اوج ، دییه حرکاتی عسكركه تنظیم ایتك ، بوسبوتون شكله
عائد ظاهری ، - حتی جعلی دییه جكز - حرکتلردر . چوجوقلرك
اصل روحه كیرمك ، اولنلرده علوی اممار ، وطنده رین مربوطیت
حسسلری اویندیرمق ، بو ، داهاجدی برصنعتدر . ایشته بو
صنعتله ، حربك چوجوقلر اوزرنده كی تأثیرلرینه فائده لی بر
استقامت ویریه بیلیر .

نجم الدین صادقه

طوینده ، كلدن بحث ایدیایورده ، اویونلرده عینی اولقله برابر ،
عسكری بر شكل آیلورلر .

مادموازل (آوارد) دیوركه : اركك چوجوقلر ساده عاریه
دوشونیلورلر ؛ یازن ، مایور طایور ، بیه جكلی ده آلهرق اردوكلار
قوزیلورلر . بوتون كون اورمانده قالدورلر ، رسم یكیدلر بابیلورلر .
پارایلر ایچون خسته آرایلری ، صبیه بولكلری الخ . تفكیل ایدیورلر .
قیش ، قار ، سپر و بویما عاریلرینه داهاج ای کلور . ارفاق تفك
شیرله ملارله یایوب ، سوقاغه ، صغده ، هریرده اوجوریلورلر .
قیز چوجوقلر حپ خسته یایچی اولولورلر ؛ بیاض البسه کییلورلر ،
صلیب اهر اشارتی حاوی اوكلك طساقیلورلر . كوچوك چوجوقلری
خسته یاپهرق سدیله ، بويوك وارلی تره نلری تفكیل ایدیورلر .
اكریاده مغوللر اسیرلر برینه كییلورلر .

بارس چوجوقلرینی مشاهده ایدن مادام (هولیه) دیوركه :
محابه ك ایتداسندن بری اویونلر تبدل ایتدی . آنلر حپ طوب
طاشیلور ، بوتون آرایه جیلر طویچی اولدی ؛ آرقاق نه زانداره ، نه خرسز
وار ، ساده « فرانسز » و « آلمان » وار . یارینده طوتولارلر حبسه
کییلور ؛ دیوان عسكری اوكله کییلور .

حرب ، عینی زمانده چوجوقلرك مزاجی ، خوبی اوزرینه ده
تأثیر ایدیور . محارب ملككتلرده ، مكبتلرده انضباطك حریدن
اولكندن ایتی اولدینی ادعا اولونیور ؛ بوكا سبب اولهرقده
چوجوقلرك زمانك تراكتی تقدیر ایتدكلی ، مكبتك حرب
زمانه مخصوص مختلف تأثیرلری ، حربك وسیله اولدینی
وطنپرورلك ، اخلاق مدینه ددرسلری ایلری سورولور .

یدی یاشنده بر كوچوك قیزجرك ، آرقداشلردن برینك
یارامازلق ایدرك جزا آلدینی كورونجه : « آمان ، مادموازل
محبا عسكركلری سومیورده ، بوقدر یارامازلق ایدیورلر ؛ دییه
حاقیردینی ذكر ایدیورلر .

اسوبجورده حال عكسینه ایتش . آنا وپالار ، معلم ومعلملر
حربك ایتداسندن بری چوجوقلری ضبط ایتك مشكل
اولدینی سوبیلورلر مش . بوكا سبب اولهرقده حربك شیعه لری ،
وحشتلری ، حرص و كینلری اوكلده بوقدر انسانیت قاعده -
لرینك آفاقلر آتله آلدینی صیراده ، چوجوقلركده هیچ بر
قاعده یی ، نظامه تابع اوله بیه جكلی و اوكلرنده داغما بر عدم
انتظام مثالی بولوندینی ایلری سورولور . حالبوكه بو دوعری
دكلدر . چوجوقلر انسانلرك افعالی ، بشرینك اساسلرینی
دوشونه جك درجه ده محاكه قوتنه مالك دكلدرلر . بو ، حربك
چوجوقلرك ذهنته نه صورته انطباع ایتدیكه وابسته در . بوده ،
تلقین و طغیه سیله مكلف اولانلرك حربی طرز تلقینسه و چوجوقلره
طرز اراملرینه باغلیدر .

حربك چوجوقلرده كی جنایتلر اوزرینه تأثیر می سنه سی
لاشیه تدقیق ایدیله مشدر ؛ چونكه بوخصوصه کافی وثیقه ل
بوقدر . بریلنده نشر اولونان بر جنایات ایستانتیقه كوره